

Yangi O'zbekiston iqtisodiyotining barqaror rivojlanishida biznes jarayonlarini modellashtirish va prognozlash

Isroilov Isroil Ixtiyor o'g'li

Yaxyoeyev Nodirbek Nasim o'g'li

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti

Annotatsiya. Ushbu hujjatda biz yangi O'zbekiston iqtisodiyotining barqaror rivojlanishida modellashtirish va prognozlashning rolini o'rganamiz. Tadqiqot uzoq muddatli barqarorlik va o'sishni ta'minlash uchun biznes jarayonlarini modellashtirishning ilg'or usullarini iqtisodiy prognozlash usullari bilan birlashtirishni o'rganadi. Asosiy iqtisodiy ko'rsatkichlarni tahlil qilish va ekonometrik modellardan foydalanish orqali biz biznes va davlat muassasalarida qaror qabul qilish jarayonlarini takomillashtirish bo'yicha amaliy echimlarni taqdim etishni maqsad qilganmiz. Maqolada O'zbekistonning noyob iqtisodiy manzarasi hisobga olingan holda barqaror rivojlanish siyosatining ahamiyati yoritilgan.

Kalit so'zlar: *Biznes jarayonlar, iqtisodiy prognozlash, barqaror rivojlanish, ekonometrik modellashtirish, yangi O'zbekiston, qarorlar qabul qilish, iqtisodiy ko'rsatkichlar.*

So'nggi yillarda O'zbekistonning jadal iqtisodiy o'zgarishi barqaror rivojlanishni asosiy ustuvor vazifaga aylantirdi. Yangi O'zbekiston, mamlakatning istiqbolli qarashlarini ifodalovchi atama bo'lib, iqtisodiy, ijtimoiy va ekologik sohalarda modernizatsiyani ta'kidlaydi. Barqaror rivojlanish iqtisodiy o'sishni resurslar samaradorligi, ijtimoiy tenglik va ekologik mas'uliyat bilan muvozanatlashni talab qiladi. Shu nuqtai nazardan, biznes jarayonlarini modellashtirish va prognozlash iqtisodiy siyosat va biznes strategiyalarini barqarorlik maqsadlariga moslashtirishning muhim vositasi sifatida paydo bo'ladi.

Biznes jarayonlarini modellashtirish biznes funktsiyalarini qanday

optimallashtirish mumkinligini tushunishga tizimli yondashuvni ta'minlaydi, prognozlash esa kelajakdagi iqtisodiy tendentsiyalarni bashorat qilish uchun tarixiy ma'lumotlardan foydalanadi. Ushbu usullarni birlashtirish siyosatchilar va biznes rahbarlariga O'zbekistonda iqtisodiy o'sish barqaror rivojlanish maqsadlariga mos kelishini ta'minlab, asosli qarorlar qabul qilish imkonini beradi.

Biznes-jarayonlarni modellashtirish va prognozlash yangi O'zbekiston iqtisodiyotining barqaror rivojlanishini ta'minlash uchun juda muhimdir. Barqaror rivojlanish iqtisodiy o'sishni muvozanatlash, ijtimoiy inklyuziya va atrof-muhitni muhofaza qilishga qaratilgan bo'lib, bashoratli modellashtirishni uzoq muddatli strategik rejalashtirish uchun juda muhimdir.

Biznes jarayonlarini modellashtirish va prognozlashning asosiy jihatlari

Ma'lumotlarni yig'ish va tahlil qilish: biznes jarayonlarini samarali modellashtirish uchun iqtisodiyotning turli tarmoqlari, tarmoqlari va bozor tendentsiyalari to'g'risida ishonchli ma'lumotlar zarur. Bunga YAİM, inflyatsiya darajasi, bandlik statistikasi va ekologik ma'lumotlar kabi iqtisodiy ko'rsatkichlar kiradi.

Iqtisodiy prognozlash: vaqt ketma-ketligi tahlili, regressiya modellari va mashinani o'rganish algoritmlari kabi iqtisodiy modellardan foydalangan holda YAİM o'sishi, savdo balanslari va bandlik darajasi kabi tendentsiyalarni bashorat qilish mumkin. Ushbu prognozlar siyosatchilar va korxonalariga kelajakdagi muammolar va imkoniyatlarni oldindan bilishga yordam beradi.

Barqarorlik ko'rsatkichlari: barqaror rivojlanish sharoitida biznes modellari uglerod izlari, resurslardan foydalanish va ijtimoiy tenglik ko'rsatkichlari kabi barqarorlik ko'rsatkichlarini birlashtirishi kerak. Bu iqtisodiy o'sish atrof-muhitning buzilishi yoki ijtimoiy tengsizlik hisobiga kelmasligini ta'minlaydi.

Stsenariyni rejalashtirish: prognozlash turli omillarning iqtisodiyotga ta'sirini baholash uchun turli xil stsenariylarni yaratishga imkon beradi, masalan, siyosatdagi o'zgarishlar, texnologik innovatsiyalar yoki global bozor tebranishlari. Stsenariyni rejalashtirish korxonalar va hukumatlarga eng yaxshi va eng yomon stsenariylarga tayyorgarlik ko'rishga yordam beradi.

Texnologik integratsiya: raqamli vositalar va platformalar, shu jumladan sun'iy intellektga asoslangan tahlillar biznes jarayonlarini modellashtirish va prognozlashni sezilarli darajada oshirishi mumkin. Avtomatlashtirish va ma'lumotlar tahlili Real vaqt rejimida biznes operatsiyalarini kuzatish va sozlash, samaradorlik va barqarorlikni oshirishga imkon beradi.

Siyosat ta'sirini tahlil qilish: iqtisodiy modellar, shuningdek, yashil texnologiyalarga investitsiyalar, infratuzilmani rivojlantirish va ijtimoiy ta'minot dasturlari kabi siyosiy qarorlarning ta'sirini baholashda yordam beradi. Ushbu siyosat natijalarini bashorat qilish orqali hukumatlar barqaror iqtisodiy o'sishga yordam beradigan ongli qarorlar qabul qilishlari mumkin.

Yangi O'zbekiston uchun ahamiyati

Yangi O'zbekiston sharoitida modellashtirish va prognozlash diversifikatsiya, modernizatsiya va barqarorlikka yo'naltirilgan iqtisodiy islohotlarning muvaffaqiyatini ta'minlash uchun juda muhimdir. Hukumatning yashil iqtisodiyot haqidagi qarashlari, raqamli transformatsiyaga e'tibor qaratish bilan birgalikda, biznes jarayonlarini doimiy monitoring va sozlashni talab qiladi. Prognozlash vositalari O'zbekistonga resurslarga asoslangan tarmoqlarga bo'lgan ishonchni kamaytirish, ijtimoiy tenglik va ekologik barqarorlikni oshirish maqsadlariga erishishga yordam beradi.

Modellashtirishning ilg'or usullarini qo'llash orqali O'zbekiston o'zining barqaror rivojlanish maqsadlariga muvofiq ravishda ongli qarorlar qabul qilishi, to'g'ri tarmoqlarga sarmoya kiritishi, uzoq muddatli iqtisodiy barqarorlik va o'sishni ta'minlaydigan siyosat ishlab chiqishi mumkin.

Xulosa

Modellashtirish va prognozlash O'zbekistonning barqaror iqtisodiy o'sishga qanday erishishi haqida qimmatli tushunchalarni taqdim etadi. Barqaror rivojlanishni rivojlantirish uchun quyidagi tavsiyalar taklif etiladi:

Biznes-jarayon modellariga barqarorlikni kiritish: O'zbekistondagi korxonalar barqarorlik ko'rsatkichlarini o'zlarining asosiy faoliyatiga, xususan, qishloq xo'jaligi, energetika va ishlab chiqarish kabi yuqori ta'sirli sohalarga

birlashtirishlari kerak.

Davlat-xususiy sheriklikni mustahkamlash: davlat organlari va tarmoqlar o'rtasidagi hamkorlik barqaror amaliyotni qo'llab-quvvatlaydigan tartibga solish muhitini yaratish uchun juda muhimdir.

Raqamli texnologiyalarga investitsiyalar: O'zbekiston samaradorlikni oshirish va atrof-muhitga ta'sirini kamaytirish uchun raqamli infratuzilma va yashil texnologiyalarga investitsiyalarni davom ettirishi kerak.

Qayta tiklanadigan energetikani qo'llab-quvvatlash siyosati: qayta tiklanadigan energetikadan foydalanish va energiya samaradorligini rag'batlantiruvchi siyosat yashil iqtisodiyotga o'tishni tezlashtirishi mumkin.

Xulosa qilib aytganda, biznes-jarayonlarni modellashtirish va prognozlash usullaridan foydalangan holda, O'zbekiston uzoq muddatli iqtisodiy o'sishni qo'llab-quvvatlagan holda barqaror rivojlanish maqsadlariga erishishi mumkin.

Adabiyotlar.

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 4-oktabrdagi PQ-4477-son 2019-2030-yillar davrida O'zbekiston Respublikasining "Yashil iqtisodiyotga o'tish strategiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi Qarori.
2. Vaxabov A.V., Xajibakiyev Sh.X., Tashmatov Sh.A., Butaboyev M.T. Yashil iqtisodiyot. Darslik –T. "Universitet" 2020y. 31 bet.
3. Т.В. Захарова "Зеленая" экономика как новый курс развития: глобальный и региональный аспекты. Вестник Томского государственного университета, №4(16), 2011.
4. Устойчивое экономическое развитие в условиях глобализации и экономики знаний: концептуальные основы теории и практики управления /Под ред. В.В. Попкова. Учебник. М.: ЗАО "Издательство "Экономика", 2007. - 295 с.
5. Xaitboyev R. Ekologik turizm. O'quv qo'llanma. –T.: "Barkamol fayz media", 2018. – 248 b
6. Brown L.R. Eco-Economy. Building an Economy for the Earth. Earth Policy Institute. W.W. Norton&Company. New York, London, 2019